

Szerkesztőség:

II-ik kerület 460. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kül-
dendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások kül-
dendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész
évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre
2 korona. Egyes szám ára 16 fillér.

Felelős szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó-
hivatalhoz küldendők. Nyílttér sora 1 korona.

Közgazdasági helyzetünk.

Most, hogy az aratás immár befejeződött, vessünk egy tekintetet végig a megyénken és nézzük meg, miféle közgazdasági állapotok tartják uralmukat. Azt fogjuk találni, hogy akad még uagyn egy-egy család minden községben, mely fenntartotta az ősei gazdasági viszonyát a mai napig, de biz száz meg száz oly családra akadunk, melynek ősei a megyei táblabírák sorát ékítette egykor és most szinte koldus kenyéren tengődik.

Ma a földmivelő ember a földből és az állattenyésztésből él, mint élt száz, ezer év előtt. Abból tartja fenn az egész családját, abból fizeti a rárótt közterheket. Most az a kérdés merül fel, hogy kiegészíti-e a föld gyümölcse évről-évre a kiadások számát az adót, a közterheket. Itt meghökölünk, mert egy oly probléma előtt állunk, melyre több válasz is van és még sem kielégítő egyik sem.

A közterhek és a megélhetés drágasága lehetetlenné teszi a szegény sorsu földmivelő ember tisztességes megélhetését. Tapasztalni fogjuk, hogy egy kis házikóban az öreg szülők gyakran a házas fiukkal, meg a férjezett lányukkal laknak egy fedél

alatt. Egy földet mivelnek, vagy napszámba járnak valamennyien és valóságos nyomoruságos élet költözik közibéjük, mert a szegénység közepette, kenyér híjával hamar beköszönt a civódás leselkedő ördöge.

A több vagyonkával megáldott földmivelő emberen meg annyi a teher, az adó, a kölcsöntörlesztés és az ügynökök által rászórt gazdasági szerek törlesztése, hogy biz a végén neki csak száraz kenyérre jut, a busás aratás után is. Ezek a körülmények aztán a kivándorlásokat idézik elő.

A modern civilizáció megkövetelné, hogy gyárakat állítsunk fel az ország legtöbb részén; hogy gazdasági iskolákat létesítsünk; hogy kézi-gyáripárt teremtsünk, mert a fokozódó igényekkel lehetlenné válik arról a parányi földről elég kenyeret hazaszállítani. Mert elvégre is a mi elég volt az öregapáinknak, akik felényi annyian sem voltak, az nem elég nekünk. Kell tehát a földművelésen és állattenyésztésen kívül még egy másik jövedelemforrást is előállítanunk, mert másképen lehetetlen lesz az idővel felszaporodó népnek arról az öröklött adóssággal terhelt, öklömnyi földről elég kenyeret juttatni.

A kézműves emberek sorsa természetesen a földmivelő ember sorsával függ

össze. Aránylag ott is azok a közgazdasági szímtomák mutatkoznak, mint a földművelésnél. Valamikor szívesen adta mesterségre a fiát, de most már ez a kereseti forrás is annyira el van árasztva, hogy biz nem nagy kedvvel lépnek rá az emberek.

A középosztály sorsa meg épenséggel nem kielégítő. Itt a könnyelműség járja ördögös tánczeit. Nincs ő o omiánk, nem tudunk gazdálkodni, A kishivatalnokoknak sohse elég a fizetésük és a kölcsönszerző vállalatok ajtai nyikorognak a sok koptatástól. Ott hagyja a fizetését kamatnak. Ezt természetesen a családi élet sinyli meg és a sok haszontalan körülmények idézik elő a családi rossz egyetértéseket, melynek aztán a degeneráció a törvénytelen korösszülötte.

Akárhová tekintünk, mindenütt a közgazdaság hanyatlása ötlük a szemünkbe és midőn azon gondolkozunk, hogy és miképpen lehetne rá gyógyírt találni, mindenütt az ipar fejlesztés áll elő és szinte követeli a létesítésére való törekvést. Ez lenne az egyedüli orvossága minden bajnak, tehát kezdjük el a hazai iparpártolásnál és oda-jutunk arra a közgazdasági állapotra, melyet már más ipar üző nemzetek réges-régen elértek és ezáltal boldogultak is.

TÁRCZA.

Illához.

Nem méltó hozzád régi ócska lantom,
Nem övezi azt hervadt koszorú;
Homlokom a gond redőkbe vonta,
Babérlevél fölötte a boru.
Mind magasztos a mi szívből árad
Ezt tudva bátran közelgek feléd
S nem sujhatsz le, bár a kezembe hordod
Az ártatlanság éles fegyverét.

Ha sikerülne — Isten kegyelméből —
E dallal a szivedhez szólanom:
Lantomat a régi ócska lantom,
Körülvenné egész babér halom.
Aranynyá válna minden egyes hurja,
Drága kövé minden szögje rajt.
A legszebbik dalt zengené e világon,
E koszorutlan régi, ócska lantom.

Nem szólok neked búbajos szemekről:
— Hízlekedés nem a kenyerem —
Ajkam nem szólal néked szerelemről,
A lelkedet azt add csupán nekem.
Hogy szép vagy-e? Azt majd elmondják mások
Hisz akad millió hízelgő ajak,
Kik keresik a bimbót a virágot,
Amelyet aztán leszakasztanak!

Óh, nem dicsekszem el sohasem azzal,
Hogy engemet a legszebb lány szeret;
De elzengem ezernyi ezer dalban,

A legédesebb, legszentebb nevet.
És hogyha e dal eljutott tehozzád
S szemedből néhány könnyet ha kicsalt,
Úgy elérte im czélját e dalával,
E koszorutlan régi, — ócska lantom.

Szebenyei József.

Első szereplésem.

Irta: Cs. Guits Matild.

Tizennégy éves voltam, a felsőbb leányiskolába jártam, nővérem Klára pedig már elérte a tizenhatodik esztendőt, Őt már Klára kisasszonynak nevezték. voltak a kik Claire nagysádnak szólították; engem, ha néha megengedtek is, hogy zsúrjaink alkalmával félórát a szalonban tölthetek, mindig, mindenki csak Manczikának nevezett.

Ezzel a becézgető névvel ruházott fel áldott jó anyuskám a pólyában és a pólyaruhát, empire ruhát, mind elcserelelhettem egy hosszabbal, de ez a név megmaradt rajtam életem keserűségének. Hiába mondtam egészen indignálódva, hogy „kérem én Magda vagyok!” — azok a frakkos urak, a kik Klárának kezét csókoltak, engem csak nem vettek komolyan, malicziózus mosolylyal hajoltak meg, pardont kértek, de némelyik annyira ment, hogy azután az ünnepélyes meghajlás után, a mi félig-meddig kielégített volna, megcsipte az államot.

Nem egyszer sirtam mérgemben és átkoztam a golyát, hogy miért nem hozott engem első leánykának, azt a begyeskedő, büszke Klárát meg kis húgomnak.

Mennyivel jobb lennék én idősebb leánynak, mint ő, nem örízném olyan féltékeny gondal,

hogy jaj! hosszabbra ne szabják a ruhámat a térdemen alól egy kis ujjnyival sem, mert akkor elvész a világ.

Semmikép sem tudtam magamnak megmagyarázni, hogy mi haszna van abból Klárának, ha nekem minden szél-lebbenésnél kilátszik a barisnyaköltöm.

Keserűségem a tetőpontját érte el, a mikor Klárát az első bála készítették.

Szabónő, fodrásznő, cipész, virágáros egymásnak adták a kilincset; anyám, Klára egésznap a Divat-Szalont forgatták, sőt még apánkat is bele tudták vonni a tanácskozásba, a ki pedig katona létére (százados volt a közös hadseregnél) édes keveset értett a toalett-dolgokhoz: de azért örömmel konstatalta, hogy Klára aranyos hajához és kék szeméhez pompásan fog állni a fehér szüraselyemruha, buzavirágokkal diszítve.

Mindenki csak nénémrel foglalkozott, én elfeledve ültem a gyermekszobában és sirva borultam tankönyveimre.

Egyszerre csak apám kardcsörgésére és sarkantyupengésére lettem figyelmes, könyázott arczomat meg sem törülve, nyugodtan fordultam az ajtó felé, mert atyám nem szokott a gyermekszobába jönni, csak ha betegek voltunk. Vártam, hogy léptei elhangozzanak ajtóm előtt. Az ajtó felpattant és előttem állott apám.

Mosolyogva lépett be, de látva kisírt szememet, könnyes arczomat, szemöldjeit összeránczolta és harsány hangon kiáltotta:

— Habt acht!

Erre bizony glédába kellett magamat vágnom, ha tetszett, ha nem; mert apám átvitte a katonai

az ország legnagyobb részében gyenge, közepes termés ígérkezik.

Némely helyen, a hol a szőlők kevesebbet szenvedtek és hol a gazdák sikeresebben védekeztek a szőlő venyige sok minémű ellenségével szemben, avagy hogy egyáltalán ezen pusztító elemek fel nem léptek, sokkal kövérebb termés ígérkezik.

Mindamellett borkereskedők bizony ne a igen lehetnek megelégedve a természettel, s némelyik hiába biztatja magát, hogy megváltozhatik még két hónap alatt.

Ez egyszerűen képtelenség.

Édes kevés rövidke két hónap arra, hogy egy feléven keresztül a vihar, a jég a peronospora, avagy a lisztharmat, e pusztító és kártékony járványok által tönkre tett szőlőtőkén a fürtöket megkésztetése.

Más években átlag még egyszer annyi, még egyszer jobb volt a termés, mint a mostani évben, ebbe betudható az is, hogy a kis gazdák, kik a szőlőföldek nagyobb, tetemesebb részét bírják, nem igen védekeztek a peronospora ellen.

Nem nagyon törték magukat a kis gazdák a permetezés körül s tudják be maguknak, hogy minő kártékony hatással bírt ez a termésükre.

Érté nem is ártana ha lépéseket tennék az illető fakultásnál arra nézve, hogy a permetezést nálunk is, úgy mint Németországban általánosítassék, miáltal bortermelésünk terén óriási módon lendíthetnének.

Az ország némelyik vidékén kevesebb kárt tett a peronospora, mint például a homoki részeken, hol ugyanis a filoxera-pusztításoktól megvan kimélve a gazdák, de sokkal többet szenvednek, a jégverés és másnemű parozitától.

Mindamellett reméljük, hogy közepes szüretünk lesz az idén is.

A mult számban közölt régi lelet szövege hibázan szedetett, s így nehezen érthető. A helyes szöveg így van:

DE IOVIS VANITATE
LENE BENE REDITE O DAM
ERIT SVAE DELICATI.

A hibás szöveg daczára többen küldtek be magyarázatot, de — eltekintve a tévesen ketté választott O DAM értelmezésétől — nem elég hűen adták vissza értelmét, kifeledvén a számot jelentő nagy betűk által jelzett évszámot. Legsikerültebb fordítása ez: „Jupiter ledérségéről gyöngyden és jól mondjatok ódát, lesz neki gyönyörűsége“. „572“.

Hanem van a lapnak egy captiosus, mindenben gáncosot kereső munkatársa, kinek semmi sincs úgy, a hogy van. Ez a következő értesítést küldte hozzánk:

Szegény orosz diákok! Hogy örülnek a leletnek, mennyit beszélnek majd róla a moszkvai, kínai, dorpáti egyetemen, hogy eldicsérik a római régiségekben gazdag Magyarországot! Pedig ez nem a római, hanem a magyar műveltség bizonyítványa, valami magyar barát, vagy orvos csináltatta 1082-ben, mert a kezdő D-ét is számitani kell: de az is meglehet, hogy az orosz diákok megtérfalása végett ásta oda előre valamelyik diákos kőfaragó, mert az egész felírás magyarul van, csak tessék magyar szórend szerint olvasni! „De jó víz van itt átelenében, eredj te oda, meríts, vedelj Kati“, ám az sem lehetetlen, hogy nem is találtak semmit, hanem az „Abony“nak valamelyik könyv-moly munkatársa találta el és találta fel az egészet“.

* Mi is utána néztünk, s ilyen leletről csak ugyan nem tud senki, így beküldője a vakáció gymnázistáknak akart egy kis gyakorlatra alkalmat szolgáltatni.

Kisteleki Ede.

„Vándoruton“ című prózában irt elbeszéléseket tartalmazó kötetet adott ki. Nem közönséges esemény számba megy ez, már azért sem, mert megszoktuk immár Kisteleki verseit ugyannyira, hogy szinte meglepődéssel vesszük tudomásul, hogy legujabban elbeszélés gyűjteményt adott ki. Lélekbuvár embernek valóban egy gyönyörű

tanulmányt nyújt Kisteleki Ede, midőn emeművet kiadja. Itt látjuk meg prózában azt, a mit eddig csak költeményekben ismertünk. Idegen levegőben bolyong Kisteleki Ede, idegen ott nekünk minden, mert hisz az ő költői egyéniségével nem tarthatunk lépést; nem követhetjük őt azokba a régiokba, a hol csak az ő lelkének van otthona. E művén nagyon kiérezni a szegedi népéleti szelem hatását. Tiszta, érintetlen magyar léget tár elénk. Kisteleki is szinte felújul a szívünk mindezek láttára, de különösen nekem jutnak eszemben azok a gyönyörű percek, melyeket Kistelekivel együtt töltöttem Szegeden. Aztán elvonul előttem egy undok ármány eselszövés, de hagyjuk: A „Vándoruton“ című munkát melegen ajánlom a közönség figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél Szegeden.

(Sz — i)

A p r ó s á g o k.

Latyák mester házában nagyon elszaporodtak a patkányok és sok kárt tettek, azért megbizta az inast azok pusztításával. Az inas azonban könnyen vette a dolgot és semmi eredményt sem tudott felmutatni. Azért a majsztrám megharagudván, érélyes föllépésre szánta el magát. Levitte a Gyurkát fülénél fogva a pinczébe s reá zárván az ajtót, azt mondta, hogy még legalább három patkányt nem fog addig nem kap vacsorát.

Egy idő múlva nagyban dörömböl az inas. Oda megy a majszter s kérdi?

— No mi baj?

— Sem ni majszter uram, csak éhes vagyok!

— Megvan már a három patkány?

— Még nincs, de azon kívül, amelyet most leszek, ha még kettőt bírok fogni, akkor meglesz a három . . .

Nyugtalanul jár-kél a tiszapartján egy ember, folyton a vizet fürkészve.

— Mi baja atyafi? Kérdi tőle az ott higadtan pipálgató révész gazda, nagyokat sörezenve maga elé. — Talán keres valamit?

— Olyan formán vóna válaszol amaz. A feleségeinnek hót tetemjit keresem, mert tennap óta nem jött haza s mikor elment hazulról, azt mondta, hogy nem jön többet haza, inkább a Tiszába öli magát.

— Hm, hm, dümmögött fejesóválva a révészgazda, de hát úgy sohse fogja megtalálni, mert lefelé kellene azt keresni, mert arra sodorta azt az áradat!

— Dejszen, tudom én mit csinállok, mondá fontoskodón az atyafi. Egész életiben olyan vizás természetű volt szegény asszony. Még a Tiszában is megfordulva uszik a teste!

Szerkesztői üzenetek.

Többeknek. A mult héten történt s arra vonatkozó felszólalásra nézve, hogy ez a lap látító cikkeket közöl, a mi ellen talán valahol, — pláne közigazgatási uton, — majd valamiféle orvoslás is lett kilátásba helyezve, — kijelentjük, hogy eszünk ágában sincs semmi féle osztály vagy egyéb gyűlölség szítása, erre nézve — úgy hisszük — elég biztosíték úgy a szerkesztő, mint főmunkatársai egyéni és társadalmi állásuk. Ily tendenciákat e lap hasábjain fölfedezni csak jó akarat hiányában lehet.

Azt a cikket pedig, melynek talán valami oly fajta talajd vizát mikros kópikus eljárás alkalmazásával lehetne fölfedezni, egy előkelő fővárosi hírlapíró írta, melyért a felelősséget bár mely irányban a szerkesztő ebbeli állásából kifolyó kötelességéből is elvállalja.

N. Viima urhölgy. Gomba. Szives soraira a kiadóhivatalban utánna jártunk a dolognak, de ott azt a felvilágosítást nyertük, hogy a lap mindég pontosan lett küldve. A hibát tehát nem tudtuk fölfedezni. De azért ezer bocsánat. Kérdésére nézve pedig készséggel adunk helyet a mű ismeretetésének.

K. F. Abony. A dolognak alaposabban utánna járván, azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a csendőrség vezetője igen is fellelt szőlítva a rend fenntartására és azon a helyen, hol az érélyes szavak elhangoztak, a kocsiknak kellett elő állni s ezért kellett a közönséget onnét eltávolítani, eleinte udvarias szavakkal, de midőn ez nem használt, akkor lépett föl a csendőrség vezetője érélyesebben, hogy az értelmetlenebb közönség között, a rend fenntartására irányuló intézkedésnek fogamatot szerezhessen.

„Egy protestáns.“ Abony. Ne tessék azon megütközni, hogy lapunk oly kimerítően foglalkozott a r. kath. egyház 900. éves jubileumi ünnepélyével, mert mi azt tartjuk s velünk sok más nem r. kath. honpolgár, hogy ez az ünnep nem kizárólagosan a róm. kátholikusok ünnepe, hanem a protestánsoké is ép úgy, hisz azok is keresztények s a nagy nemzeti átalakulás azokra sem bír kevesebb jelentőséggel, annyival is inkább, mert ez a tény össze esik a magyar királyság megalapításával, és a ref. egyház tagjai a szent korona tagjai is levén, (Corpus juris) ünnepehetnek bátran az ünneplőkkel.

A reformátusoknak is voltak olyan ősei, kik István király korában a keresztény vallást fölvettek: nincs kizárva annak lehetősége sem, hogy ha akkor létezett volna protestáns vallás, hát a mi eleink azt vették volna föl, és így mi is ép oly lényesen ünnepelehetünk volna akár együttesen a róm. kátholikusokkal, akár külön. Nagy hiba volt, hogy nem nemzeti ünnepély jelleggel bírt a mostani ünnepély, de azon lehet még segíteni, hogy miként, arra nézve itt közöljük a dunántúli ev. ref. egyházkerület hivatalos lapja a „Dunántúli Prt. Lap“ indítványát, hogy a kilencz százados emlékünnepe a protestánsok a reformáció emléké ünnepével együtt október hónap utolsó vasárnapján ünnepelejk meg.

H I R D E T É S E K.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra I. helyre
5³/₄% évi anuitásra 43¹/₂ évre
kézpénzben az ingatlan ²/₃
értéke erejéig, — II. helyre
6% kamatra törlesztés nélkül.

Városi bérházakra az
érték ¹/₃ erejéig törlesztéses
kölcsönök csak I. helyre
hason feltételek mellet engedélyeztetnek.

Felvilágosítással szolgál
díjtalanul —7

Gerő Albert
Bpest, VII. Nefelejts-utca 3.

Van szerencsém Abony város n. é. közönsége szives tudomására hozni, hogy

„PHÖNIX“

BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG ÜGYNÖKSÉGÉT elfogadtam, mely társaság **élet, baleset, leánykiházásítás, tűz, jég és általános biztosítást** minden elérhető tárgyakra a legolcsóbb áron eszközöl.

Biztosítások a nyomdában elfogadtatnak.

Bővebb felvilágosítással bárkinek szolgálók.

Kiváló tisztelettel

Szerdahelyi János.